

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АЛЕКСЕЕВСК МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ
“АЕРЫМ ПРЕДМЕТЛАР ТИРЭНТЕН ӨЙРӘНЭЛӘ ТОРГАН
2НЧЕ АЛЕКСЕЕВСК УРТА ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРУ МӘКТӘБЕ”
МУНИЦИПАЛЬ БЮДЖЕТ ГОМУМИ БЕЛЕМ УЧРЕЖДЕНИЕСЕ

“КАРАЛДЫ”

МБ житәкчесе

И.Х. Замалиева Замалиева И.Х

МБ утырышы беркетмәсе
№ 1 25 август 2016 ел

“КИЛЕШЕНДЕ”

«2 нче Алексеевск УГББМ»
МБГБУ директор
урынбасары

Л.Р. Ягудина Ягудина Л.Р.

27 август 2016 ел

“РАСЛАНДЫ”

«2 нче Алексеевск УГББМ»
МБГБУ директоры

Л.Н. Липдянина Липдянина Л.Н.

номерлы боерыгы

31 август 2016 ел

Татар теле һәм әдәбияты укытучысы
Замалиева Илсәяр Хәнифовнаның
3 “Б” сыйныфы өчен татар теленнән
эш программасы

Педагогик совет утырышында каралды

1 номерлы беркетмә

31 август 2016 ел

2016-2017 уку елы

І.Укыту предметын үзләштерүнең планлаштырылган нәтижеләре

Сыйныф 3Б сыйныфы (татар төркеме)

Укытучы Замалиева И.Х.

Сәгать саны: 105 сәгать, атнага 3 сәгать

Планлаштырылган контроль дәресләр 5, зачетлар-1, тестлар-2

Административ контроль дәресләр 1 с.

Дәреслек : 3 нче сыйныфта татар теле дәреслеге (Ф.Ф.Харисов, Ф.М. Хисамова, Ч. М.Харисова .-Казан:”Татарстан китап нәшрияты”,2013).

Эш программасы түбәндәге документларга нигезләнеп төзелде:

- 1.Программа: “Рус мәктәпләрендә укучы татар балаларына ана теле һәм әдәбият укыту программалары” (Ф.Ф.Харисов, Ч.М. Харисова,В.А. Гарипова, Р.Р. Жамалетдинов, Р.Ф.Жамалетдинова. Казан. “Мәгариф” нәшрияты, 2010)
2. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе “Аерым предметларны тирәнтен өйрәнүче Алексеевск 2 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе”нең төп гомуми белем бирү баскычында гомуми башлангыч белем бирү программасы.
3. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе “Аерым предметларны тирәнтен өйрәнүче Алексеевск 2 нче урта гомуми белем мәктәбе”нең 2016-2017 уку елына укыту планы (№1 педсовет протоколы, 31 август 2016 ел).

Укучыларның әзерлек дәрәжәсенә таләпләр:

- ана теленең төп берәмлекләрен һәм аларның билгеләрен белү;
- телдән һәм язма сөйләм, диалог, монолог,аралашу ситуацияләрендә тел стильләре, текст төшенчәләрен аңлау һәм гамәлдә дөрес куллану;
- тыңлап аңлау һәм уку буенча телдән һәм язма рәвештә(радио,телеведениедә һ.б.) хәбәр ителгән мәгълүматны аңлау;
- сөйләү һәм язуда татар әдәби теленең төп нормаларын(орфоэпик,лексик,грамматик,орфографик һәм пунктуацион) саклау һәм сөйләм эхлагы нормаларын үтәү;
- татар теленең фонетик, лексик системаларын һәм грамматик төзелешен үзләштерү;
- сүзләрне төзелеше һәм язылышы буенча тикшерә белү;
- сорауларга тулы һәм дөрес итеп җавап бирү;
- төрле темаларга әңгәмә кору,үз фикереңне яклап,әңгәмә-бәхәс формасында сөйләшү күнекмәләренә ия булу;
- тәкъдим ителгән текстларны рус теленнән татар теленә һәм татар теленнән рус теленә тәржемә итү;
- ана теленең башка фәннәрне өйрәнү һәм белем алу чарасы икәннән аңлау

Максаты:

Рус мәктәбенең 3нче сыйныфында укучы татар балаларына татар теленнән белем бирүнең төп максаты – Федераль дәрәжә стандарты таләпләрен тормышка ашыру белән бергә рус мәктәбенең татар теленә өйрәткәндә укучыларда лингвистик (тел), коммуникатив (аралашу), милли мәдәният өлкәсенә караган культурологик (мәдәниятчеллек) компетенцияләр булдыру.

Төп бурычлары:

- 1.Укучыларда ана телен өйрәнүгә кызыксыну, омтылыш уяту, үз милләтенә һәм аның теленә мөхәббәт хисләре тәрбияләү.
2. Балаларда татар теленең барлык тармаклары буенча мәгълүматлылыкны (компетенцияне) булдыру.

3. Укучыларның аралашу өлкәсенә караган мәгълүматлылыкны булдыру. Сөйләм эшчәнлегә төрләрә буенча аралашканда, тел чараларыннан урынлы файдаланырга өйрәтү.
4. Телдән һәм язма сөйләм осталыгы һәм күнекмәләре булдыру.
5. Укучыларда татар мәдәниятенә караган мәгълүматлылыкны үстерү.
6. Татар теле дәрәсләрендә, белем бирү белән бергә, тәрбияви бурычны да үтәү мөһим. Телебезнең тәрбияви мөмкинлекләрен ачуда укуга карата кызыксыну уяту зур әһәмияткә ия, чөнки ана телен өйрәнү телгә укучының эчке ихтыяжына әверелә.
7. Программа укучыларның логик фикерләү дәрәжәсен үстерү бурычын да куя. Балалар, ана телендә аралашканда, фикерләрен ачык, аңлаешлы, эзлекле, стилистик яктан дәрәс, төгәл итеп адресатка житкәрә белергә тиеш. Бу бер үк вакытта сөйләм теленә дә, язма телгә дә карый, ягъни укучыларда ана телендә дәрәс, матур итеп сөйләү һәм язу күнекмәләре тәрбияләү максаты куела.

Укытуның предмет, метапредмет, шәхси нәтижәләре

Шәхси нәтижәләр:

1. Туган илгә карата шәхси караш булдыру
2. Чын кеше сыйфатлары булдыру
3. Мөстәкыйльлек һәм җаваплылык үстерү
4. Этик хисләр, мөлаемлылык үстерү
5. Рухи-әхлакый идеалларына китерү
6. Олылар белән хезмәттәшлек
7. Аралашу культурасы күнекмәләре

Метапредмет нәтижәләр:

1. Аң - белем үстерү
2. Проблемаларны мөстәкыйль рәвештә таба алу
3. Эзләнү юлларын һәм нәтижәләрен ачыклау
4. Логик фикерләү: чагыштыру, синтез, анализ ясый белү
5. Конфликтлы ситуацияләрдән чыгу юлын табу
6. Укучыларның образлы, логик фикерләвен үстерү

Предмет нәтижәләр:

1. Россиядә күп милләт халыкларының төшенчәсен бирү
2. Татар теленә төп төшенчәләр буенча башлангыч белем (фонетик, лексик, грамматик)
3. Татарча югары сөйләм культурасы формалаштыру
4. Туган телнең орфоэпик, лексик, грамматик төшенчәләре
5. Сүз турында башлангыч төшенчәләр формалаштыру
6. Уку, язу гамәлләре формалаштыру
7. Сүзгә фонетик анализ ясый белү

Универсаль уку гамәлләре формалаштыру:

Танып белү универсаль уку гамәлләре:

1. Дәрәсләктә ориентлаша белү
2. Шартлы билгеләрнең телен белү
3. Рәсем һәм схемалар нигезендә биремнәр үтәү
4. Төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру
5. Материаль объектлар кулланып биремнәр үтәү

6. Дәрәслек һәм мәстәкыйль эш дәфтәрендәге мәгълүматлар белән эшли белү

Регулятив универсаль уку гамәлләре:

1. Кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу
2. Гамәлләрне таләп ителгән вакытта башлау һәм тәмамлау
3. Үз эшчәнлегенә контрольгә алу, биремне үтәүнең дәрәслеген тикшерү
4. Тормыш тәжрибәсен куллану
5. Эшләнгән эшнәң сыйфатын һәм дәрәжәсен билгеләү

Шахескә кагылышлы универсаль уку гамәлләре:

1. Дәрәслек геройларына, күршенә ярдәм итүдә танып-белү инициативасы күрсәтү
2. Үз уңышларын/уңышсызлыklarын турында фикер йөртү
3. Үз мөмкинлекләренә бәяләү
4. Үз эшчәнлегенә нәтижәләрен яхшыртуга ихтыяж формалаштыру
5. Мәгънә барлыкка китерү («Минем өчен моның нинди мәгънәсе һәм әһәмияте бар?» - дигән сорау кую)

Коммуникатив универсаль уку гамәлләре:

1. Тормыш тәжрибәсен куллану
2. Күршенә белән хезмәттәшлек итү
3. Үз фикеренә һәм позицияңне формалаштыру
4. Уртак эшчәнлеккә һәм гомуми чишелешкә килү
5. Партнәрның нәрсәне белүен һәм күрүен, нәрсәне белмәвен һәм күрмәвен исәпкә алып, аңлаешлы сөйләм төзү, сораулар бирү
6. Партнәрның эш-гамәлләрен контрольгә алу;
7. Сөйләмнең диалог формасын үзләштерү.

II. Укыту предметының эчтәлегә

3 нче сыйныфта татар теле атнага 3 сәг, барлыгы 102 сәг үткәрелә.

1. 1-2 нче сыйныфларда үткәннәрне кабатлау-13сәг.

1-2 нче сыйныфларда авазлар һәм хәрәфләр турында үткәннәрне кабатлау :авазлар һәм хәрәфләр,сузык авазлар,тартык авазлар; татар һәм рус телләренәң икесендә дә булган, әмма әйтелешә белән татар телендә аерылып торган авазлар;татар теленәң үзенчәлекле авазлары; сүзләренәң басымын билгеләү; сүзләргә фонетик анализ ясау.Исем, фигыль, сыйфат. Жөмләнәң баш кисәкләре. Аңлатмалы һәм сүзлек диктантлары язу. Сүзлекләр турында белешмә бирү Аларның төрләре. Татар һәм рус телләрендә тамыр һәм кушымчаларның үзенчәлекләрен иске төшерү,өйрәнгәннәрне ныгыту.

2. Сүз. (12 сәг)

Сүз төзелешә һәм ясалышы(9сәг)

Сүзләренәң туры һәм күчерелмә мәгънәләре. Күп мәгънәле сүзләр. Синоним, антоним, омоним сүзләр. Аларны текстта табу, сөйләмдә дәрәслек һәм урынлы куллана белү. Сүзлекләр турында мәгълүмат бирү, алар белән эшләргә өйрәнү. Сүзлек диктантлары язу.

3. Сүз төзелешә һәм ясалышы(13сәг)

Тамыр һәм кушымча. Тамыр һәм ясалма сүзләр. Тамырдаш сүзләр. Татар һәм рус телләрендә сүзләргә кушымчаларның ялгану тәртибә һәм үзенчәлекләре. Кушма һәм парлы сүзләр. Төрле типтагы диктантлар язу.

4. Морфология -39сәг.

Исем турында белгәннәрне искә төшерү. Уртаклык һәм ялгызлык исемнәр. Исемнәрнең килеш белән төрләнеше турында мәгълүмат. Берлек һәм күплек сандагы исемнәрнең килеш белән төрләнеше.

Сыйфат турында белгәннәрне искә төшерү. Синоним, антоним сыйфатлар. Аларны жөмлэдә куллану. Сыйфатларның исемне ачыклап килүе, жөмлэдәге роле. Татар телендә сыйфат белән сыйфатланмышларның бәйләнеш үзенчәлекләре.

Сан. Аның мәгнәсе, сораулары. Аларның сөйләмдәге әһәмияте, дәрәс куллану күнекмәләре. Сорау алмашлыклары турында мәгълүмат бирү. Татар телендә саналмышның кулланылыш үзенчәлекләре.

Алмашлыклар. Зат алмашлыклары, аларның мәгнәләре, килеш белән төрләнеше. Зат алмашлыкларын сөйләмдә дәрәс куллану. Күрсәтү алмашлыклары. Рус телендә бу алмашлыкларның мәгнәләрен белдерү юллары.

Фигыльләр. Аның аманнары. Хәзерге заман хикәя фигыльнең зат-сан белән төрләнеше. Фигыльләрне тексттан табу, аларны сөйләмдә куллану. Рус телендәге фигыльләрнең заманнары һәм зат- сан белән төрләнеш үзенчәлекләре. Кабатлау.

5. Синтаксис- 20сәг.

Өйрәнелгән сүз төркемнәрен кулланып, сүзтезмә һәм жөмлөләр төзү, аларны сөйләмдә куллану. Жөмләнең коммуникатив төрләре: раслау, сорау, өндәү, инкяр жөмлөләр. Алар янында тыныш билгеләре. Хәбәр булып килгән фигыльдә юклык кушымчаларын, түгел кисәкчәсен, юк хәбәрлек сүзен куллану. Жөмләнең баш кисәкләрен билгели белү. Аергыч турында мәгълүмат бирү, аларны сөйләмдә дәрәс куллану. Русча жөмлөләрне татарчага тәржемә итү. Татар телендәге жөмлэдә сүз тәртибе турында мәгълүмат бирү.

6. Ел буена үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау-3сәг.

7. Бәйләнешле сөйләм үстерү-26сәг.

III. Төп уку эшчәнлегә төрләре күрсәтелгән тематик планлаштыру

№	Дәрәс темасы	Уку эшчәнлегә төре	Үткәрү вакыты
1	БСҮ И туган тел, и матур тел! Авазлар һәм хәрәфләр.	БСҮ	2.09
2	Сузык һәм тартык авазлар	Практик эш, парлап эшләү	5
3	Калынлык һәм нечкәлек билгеләре	Тикшерү эшләре үзара	7
4	Сүзләргә фонетик анализ ясау. Ижек калыплары	Анализ үрнәге	9.09
5	Сүз басымы	Практик эш	14.09
6	БСҮ “ Мәктәп, мәктәп, сиңа рәхмәт!”. Сүз басымы	БСҮ	16
7	Сүз төркемнәре. Исем.	Хикәя язу	19

8	Фигыль	Үзлектән эш	21.09
9	Сыйфат	Кроссворд, рәсем, тасвирлау	23.09
10	БСҮ “Минем дустым”.	БСҮ	26.09
11	2 нче сыйныфта үткәннәрне тикшерү буенча диктант. Жөмлэләрнең баш кисәкләре	Кереш контроль эше	28.09
12	Хаталар өстендә эш. Жөмләнең баш кисәкләре-ия һәм хәбәр	Мини проект ясау	30.09
13	Сүзләргә фонетик анализ ясау. БСҮ “Көзге табигать”	БСҮ	3.10
14	Сүз турында гомуми мәгълүмат. Сүз турында белгәннәрне искә төшерү	Сүзлек диктанты	5.10
15	Туры һәм күчерелмә мәгънәле сүзләр	Төркемнәрдә эш	7.10
16	Бер һәм күп мәгънәле сүзләр	Төркемнәрдә эш	10
17	Синонимнар	Төркемнәрдә эш	12
18	Омонимнар. Күчереп язу	Күчереп язу	14.10
19	Антонимнар.Хаталар өстендә эш.		17
20	Сочинение “Туган ягымда көз”	Сочинение	19
21	Сүзлекләр турында мәгълүмат.Хаталар өстендә эш.	Төркемнәрдә эш	21.10
22	. Сүз темасы буенча контроль диктант	Контроль диктант	24
23	БСҮ. “Яшелчә кибетендә”	БСҮ	26
24	Хаталар өстендә эш. Сүз темасын ныгыту	Сүзлек диктанты	28.10
25	Сүзлекләр белән эшләү	Сүзлек диктанты	7
26	Сүз төзелеше. Тамыр. Хаталар өстендә эш.	Төркемнәрдә эш анализ	9
27	Тамыр.	Карточкалар белән эш	11.11
28	Сүз төзелеше тамыр, кушымча.	Төркемнәрдә эш	14.11

29	Тамырдаш сүзләр. Сүзлек диктанты БСҮ “Әнием һәм әтием һөнәре “	Сүзлек диктанты БСҮ	16.11
30	Кушымчалар һәм аларның төрләре.	Тест	18.11
31	Сүз ясагыч кушымчалар.	Төркемнәрдә эш	21
32	Сүз ясагыч кушымчалар.	Сүзлек диктанты	23
33	Бер тамырга берничә кушымча ялгану.		25.11
34	БСҮ “Әбиемдә кунакта”. Контроль күчереп язу. Татар һәм рус телләрендә кушымчаларның сүзгә ялгану тәртибе	БСҮ Кон-троль күчереп язу	28
35	Тамыр һәм ясалма сүзләр. Хаталар өстендә эш	Парлап эшләү	30.11
36	Кушма һәм парлы сүзләр	Төркемнәрдә эш	2.12
37	Сүз төзелеше һәм ясалышы буенча язма эш	Мөстә-кыйль эш	5
38	Хаталар өстендә эш. Сүз төзелеше һәм ясалышы бүлеген ныгыту	Төркемнәрдә эш	7
39	БСҮ “Кышкы уеннар”	БСҮ	9.12
40	Исем. Исемнәрнең 1 берлек һәм күплек формалары		12
41	Б.С.Ү. “Кышкы матурлык”	Б.С.Ү.	14
42	Ялгызлык исемнәр. Күчереп язу.	Күчереп язу.	16.12
43	Уртаклык исемнәр.	Төркемнәрдә эш	21.12
44	Ялгызлык һәм уртаклык исемнәр. Тест	Тест	19.12
45	Килешләр. Баш килеше		23.12
46	Исемнәрнең килеш белән төрләнеше.	Парлап эшләү	9.01
47	Иялек килеше.	Дәрәслек белән эш	11
48	Б.С.Ү. Яңа ел	Б.С.Ү.	13.01
49	Юнәлеш килеше.	Төркемнәрдә эш	
50	Чыгыш килеше	Төркемнәрдә эш	
51	Урын- вакыт килеше.	Төркемнәрдә эш	
52	Б.С.Ү. “Кышкы матур көндә”	Төркемнәрдә эш	
53	Исемнәрнең килешләрдә төрләнешен ныгыту	Төркемнәрдә эш	

54	Исемнәрне гомумиләштереп кабатлау		
55	Алмашлык. Зат, сорау алмашлыклары		
56	Зат алмашлыкларының килеш белән төрләнеше		
57	Сорау алмашлыклары . БСҮ “ Кешеләргә яхшылык эшлә! ”		
58	Алмашлыклар темасы буенча диктант		
59	Хаталар өстендә эш. Фигыль.		
60	Фигыльнең барлык- юклык формалары		
61	Фигыльләрнең заман белән төрләнеше	Сүзлек диктанты	
62	Хәзерге заман хикәя фигыльнең зат- сан белән төрләнеше		
63	Б.С.Ү.”Минем дүрт аяклы дусларым”	Б.С.Ү.	
64	Фигыль темасын кабатлау. Контроль эш.	Контроль эш.	
65	Изложение “Дуслар”.		Изложение
66	Хаталар өстендә эш. Сыйфат		
67	Синоним һәм антоним сыйфатлар		
68	Сыйфатның исемне ачыклап килүе, жөмлэдәге роле.		
69	Сыйфатларны гомумиләштереп кабатлау.Тест		
70	БСҮ“Әниләр бәйрәме” .	БСҮ	
71	Б.С.Ү.Тәржемә итү күнегүләре	Тәржемә итү күнегүләре	
79	Күчереп язу (Төшөп калган сүзләрне табу)	Күчереп язу	7.03
80	Сүз. Сүзтезмә һәм жөмлә.		8.03
81	Әйтү максаты ягыннан жөмлә төрләре		9.03

82	Хикәя жөмлэләр		14.03
83	Сорау жөмлэләр.		30.03
84	Өндәү жөмлэләр		16.03
85	БСУ “Татарстан елгалары”	БСУ	30.03
86	Хикәя, сорау, өндәү жөмлэләрне гомумиләштереп кабатлау. Диктант	Диктант	4.04
87	Раслау, инкяр жөмлэләр. Алар янында тыныш билгеләре.		5.04
88	Инкяр итүнең төп формалары		6.04
89	Раслау, инкяр жөмлэләрне гомумиләштереп кабатлау. М.эш		
90	БСУ. Жөмлә ахырында тыныш билгеләрен куеп күчереп язу		
91	Жөмләнең баш кисәкләре. Ия		
92	Хәбәр.		
93	БСУ. Диалогларны тулыландырып язу		
94	Жөмләнең иярчен кисәкләре. Аергыч		
95	БСУ “Музейда”		
96	Татар телендә жөмләдә сүз тәртибе		
97	Татар телендә жөмләдә ия белән хәбәрнең урыны		27.04
98	Еллык контроль эш	Контроль эш	2.05
99	Хаталар өстендә эш. Синтаксис бүлеген ныгыту		3.05
100	Сүз төркемнәре. Исем. Сан. Сыйфат.		4.05
101	Фигыль. “Морфология” бүлеге буенча тест	тест	10.05
102	БСУ “Сабантуйда” Йомгаклау	БСУ	11.05

